

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4CdoR/11/2023
Identifikačné číslo spisu:	7221204718
Dátum vydania rozhodnutia:	24.10.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7221204718.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: Y. P., narodená XX. E. XXXX, zastúpená kolíznym opatrovníkom: Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, dieťa rodičov: matky T. P., narodenej XX. T. XXXX, O.B., X. X, zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Kocákom, Moldava nad Bodvou, Rožňavská 8 a otca: Q. O., narodeného XX. U. XXXX, M., F. X, zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Gdovinom, Humenné, Kalininová 675, v konaní o návrhu otca o zníženie výživného, vedenej na Mestskom súde Košice (pôvodne na Okresnom súde Košice II), o dovolaní otca maloletého dieťaťa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, z 14. novembra 2022 sp. zn. 7CoP/86/2022-218, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Pôvodne Okresný súd Košice II rozsudkom z 18. marca 2022 č.k. 19P/65/2021-148 zamietol návrh otca na zníženie výživného na maloletú Y. P. a o trovách konania nerozhodoval s poukazom na ust. § 57 zák. č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). Vec právne posúdil podľa § 1, 2 ods. 2, čl. 11 ods. 1, § 111 písm. b), § 120, § 121 CMP, § 217 ods. 1 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) a § 26, § 62, § 65 § 75, § 76 ods. 1, § 77 ods. 1 zák. č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“). Dospel k záveru, že neboli splnené podmienky pre zníženie výživného. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že na strane otca došlo k zmene jeho osobných a rodinných pomerov tým, že sa presťahoval z Nemecka späť na Slovensko v dôsledku skončenia pracovného pomeru v Nemecku. Po návrate na Slovensko bol otec ani nie mesiac evidovaný ako uchádzač o zamestnanie a následne sa zamestnal ako opatrovateľ v Rakúsku, kde si založil živnosť. Z výpovede a listinných dôkazov predložených otcom vyplynulo, že jeho náklady na bývanie sa po príchode na Slovensko znížili cca na 1/5, keď prispieval na bývanie rodičom manželky sumou 100 eur a následne po uzavretí zmluvy na nájomný byt v M. cca na polovicu. Zároveň otcovi zanikli náklady súvisiace s vlastníctvom a prevádzkou motorového vozidla. Otcom tvrdené zníženie príjmu v spojení so znížením jeho relevantných nákladov nepredstavuje podľa názoru súdu takú zmenu, ktorá by bola

kvalifikovaná pre zmenu súdneho rozhodnutia v otázke výživného na maloleté dieťa, ktoré je výživou plne odkázané na rodičov a má vážne zdravotné problémy, v dôsledku čoho má matka nielen zvýšené výdavky na zabezpečenie základných potrieb dieťaťa, ale aj výrazne sťaženú osobnú starostlivosť, na ktorej sa otec dlhodobo nepodieľa žiadnym spôsobom, a ktorú skutočnosť je potrebné započítať ako plnenie výživného. V otázke zdravotného stavu maloletej a jej potrieb bolo v konaní 19P/227/2018 vykonané rozsiahle dokazovanie, pričom otec už v tom čase jej stav zľahčoval bez reálnej znalosti veci, pretože sa o maloletú nezaujímal. Skutočnosť, že sa otcovi narodilo ďalšie dieťa, syn Q., súd považoval za skutočnosť, ktorú nie je možné spravodlivo zohľadniť pri posudzovaní zmeny pomerov pre určenie rozsahu výživného na maloleté dieťa. Už v predchádzajúcom súdnom konaní súd otca poučil, že je jeho právo mať ďalších potomkov, avšak je to aj jeho zodpovednosť, pričom je jeho zákonnou povinnosťou plniť si voči maloletým deťom vyživovaciu povinnosť, a je teda jeho zodpovednosť, aby si upravil svoje osobné a aj majetkové a príjmové pomery tak, aby túto povinnosť dokázal splniť. Rozhodnutie otca mať ďalšie deti nemôže spravodlivo spôsobiť zníženie vyživovacej povinnosti voči skôr narodenému dieťaťu, ktoré nie je schopné samostatne sa živiť a je výživou úplne odkázané na svojich rodičov. Z uvedeného dôvodu je vznik ďalšej vyživovacej povinnosti otca výlučne na jeho ťarchu. Súd tiež neakceptoval ako dôkaz listiny predložené v nemeckom jazyku, avšak akceptoval otcom tvrdý dosahovaný príjem, ktorý prezentoval v písomných vyjadreniach, pri svojej účastníckej výpovedi a ktorý matka nerozporela. Z vykonaného dokazovania mal prvoinštančný súd za preukázané, že otec napriek verbálne tvrdému záujmu skutočne dlhodobo rezignoval na plnenie vyživovacej povinnosti voči maloletej Y., a to bez ohľadu na svoje príjmové pomery, zamestnanie, počet vyživovacích povinností a majetkové pomery. Po vykonanom dokazovaní súd dospel k presvedčeniu, že od posledného rozhodnutia súdu na strane otca nedošlo ku kvalifikovanej zmene pomerov, ktorá by bola spôsobilá pre zmenu existujúceho súdneho rozhodnutia. Zároveň nedošlo k podstatnej zmene pomerov, ktorá by opodstatňovala zmenu súdneho rozhodnutia bez návrhu ani na strane matky, alebo maloletej.

2. Krajský súd v Košiciach na odvolanie otca rozsudkom zo 14. novembra 2022 sp. zn. 7CoP/86/2022-218 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP a podľa § 387 ods. 2 CSP sa v odôvodnení obmedzil iba na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a na zdôraznenie doplnil ďalšie dôvody. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že pomery otca sa od poslednej úpravy výživného z konca roku 2020 nezmenili tak výrazne, aby opodstatňovali zníženie výživného pre maloletú Y.. V danej veci otec predloženou argumentáciou nepreukázal a nepresvedčil ani odvolací súd, že by jeho zmenené pomery mali podstatný vplyv na jeho schopnosti a možnosti plniť si vyživovaciu povinnosť v pôvodne určenom rozsahu 280 eur mesačne. Aj keď otcovi od predchádzajúcej úpravy výživného reálne klesol príjem o približne 600 eur mesačne z predchádzajúcich 1 850 eur mesačne na súčasných 1 250 eur mesačne, značne klesli aj jeho výdavky najmä na bývanie a stravu, ktoré sú v Nemecku, kde predtým žil, omnoho vyššie, ako na Slovensku. V tomto smere odvolací súd prisvedčil matke maloletej, že otec nepreukázal, že by mal výdavky na bývanie až v rozsahu 308,91 eur mesačne. Kým v čase predchádzajúcej úpravy výživného mal výdavky na bývanie v sume 500 eur mesačne, v čase podania návrhu do konca roka 2021 platil za bývanie rodičom manželky len 100 eur mesačne a od nastťahovania do mestského nájomného bytu niečo málo nad 200 eur mesačne. Argumentácia otca vlastnými výdavkami na ďalšie dve maloleté deti v sume 400 eur mesačne a na splácanie spotrebného úveru, ktorý si vzal za účelom nákupu osobného motorového vozidla, ktoré predal, nakoľko ho už nepotreboval, pôsobí vo faktickej a právnej rovine smerom k vyživovacej povinnosti voči maloletej Y. nevyvážene a dovoľuje skôr záver, že subjektívne vnímanie vlastnej životnej situácie bráni otcovi objektívne posúdiť rozsah odôvodnených potrieb maloletej preukázaných ešte v predchádzajúcom konaní o výživnom. Rozhodnúť v súlade s návrhom otca by v tomto prípade aj podľa odvolacieho súdu znamenalo posunúť väčší podiel zodpovednosti za duševný a fyzický rast maloletej na jej matku, čo by bolo nepochybne v rozpore aj s relevantnými ustanoveniami Zákona o rodine. Odvolací súd ustálil, že súd prvej inštancie nepochybil, keď podrobne nedokazoval rozsah odôvodnených potrieb maloletej, pretože nebolo preukázané, že by sa od poslednej úpravy výživného tak výrazne zmenili, aby opodstatňovali zníženie výživného. Maloletá aj v súčasnosti trpí rovnakými zdravotnými problémami, ako v čase predchádzajúcej úpravy výživného, pričom odvolací súd v tomto štádiu konania nemôže znovu posudzovať správnosť právoplatných rozhodnutí a úvah súdov, ktoré boli prijaté vo vzťahu k opodstatnenosti a rozsahu výdavkov maloletej v predchádzajúcom

konaní o výživnom. Konanie o zníženie výživného nemôže predstavovať prostriedok reparácie predchádzajúceho právoplatného rozhodnutia o výživnom, ani jeho konkrétnych úvah, ktoré boli dané ku dňu vyhlásenia rozsudkov. Takisto poukázal, že súd prvej inštancie nepochybil ani vtedy, ak podrobnejšie neskúmal možnosti a schopnosti matky maloletej zamestnať sa aktuálne na plný úväzok, pretože predmetom tohto konania nebolo zvýšenie výživného, ale jeho zníženie, kde sa posudzuje hlavne to, či, z akých dôvodov a v akom rozsahu došlo k zhoršeniu pomerov na strane povinného rodiča, ktorým je v tomto konaní otec maloletej a nie matka, ktorá si dobrovoľne plní svoju vyživovaciu povinnosť nielen formou osobnej starostlivosti o maloletú, ale aj formou peňažných plnení. Vyživovacia povinnosť matky voči maloletej je tak omnoho vyššia, ako otcova. Odvolací súd uviedol, že ani skutočnosť, že otcovi od poslednej súdnej úpravy výživného pribudla dňa 4. augusta 2021 vyživovacia povinnosť voči mal. Q., a že jeho manželka nemá z tohto dôvodu žiadny príjem, nie je dôvodom na zníženie jeho vyživovacej povinnosti voči staršej Y. Súdna prax sa zhoduje v tom, že vyživovacia povinnosť rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, z čoho vyplýva, že každý rodič je povinný usmerňovať svoje pracovné a životné aktivity tak, aby plnenie vyživovacej povinnosti k dieťaťu nebolo ohrozené. Zjednodušene povedané, pokiaľ rodič plánuje zmenu zamestnania, zmenu bydliska alebo počtu vyživovacích povinností, musí mať na zreteli vždy už existujúce vyživovacie povinnosti tak, aby ich plnenie žiadnym spôsobom neohrozil. Zníženie výživného pre dieťa, ktoré nie je schopné samé sa živiť, by malo byť len výnimočné a založené na výsostne objektívnych dôvodoch neschopnosti povinného rodiča plniť si vyživovaciu povinnosť z dôvodov, ktoré nemôže sám ovplyvniť. Odvolací súd je názoru, že je potrebné, aby si otec uvedomil, že životná úroveň mal. Y. a rozsah jej odôvodnených potrieb bol dopredu daný a otcovi známy z predchádzajúceho rozhodnutia o rozsahu jeho vyživovacej povinnosti a tento nemôže byť znižovaný v neprospech mal. Y. len v dôsledku slobodného subjektívneho rozhodnutia otca a jeho manželky mať ďalšie deti. Pribudnutie vyživovacej povinnosti k mal. Q. a k manželke je takou zmenou pomerov, ktorú otec mohol ovplyvniť (na rozdiel od mal. Y.), a teda neopodstatňuje zníženie výživného. Dobrovoľné rozhodnutie otca mať ďalšie deti pri ním deklarovaných príjmoch nemôže ísť na úkor výživného pre jeho staršie dieťa, ale len na úkor obmedzenia svojich vlastných výdavkov a efektívnejšieho využívania jeho schopností a možností.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Je názoru, že súd prvej inštancie tak rovnako ako aj odvolací súd nesprávne vyhodnotil predložené dôkazy a na základe nesprávneho vyhodnotenia dôkazov dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam a právnym záverom. Je názoru, že ním tvrdenými skutočnosťami a predloženými dôkazmi jednoznačne preukázal skutočnosť, že na jeho strane došlo k takej zmene finančných, majetkových ako aj rodinných pomerov, ktoré odôvodňovali návrh na zníženie výživného pre maloletú Y. Poukázal, že súd sa nezaoberal odôvodnenými potrebami a nevyhnutnými výdavkami maloletej Y., ktorých rozsah nijakým spôsobom nedokazoval a neporovnával tak zmenu potrieb dieťaťa vo vzťahu k primeranosti určeného výživného a životnej úrovne rodičov a nevyjadril sa tak k podstatným námietkam a tvrdeniam navrhovateľa, čím znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, kde rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu týkajúcej sa zmeny pomerov, ktorá má podstatný významný vplyv na novú úpravu výživného s ohľadom na to, že otcovi narodením syna Q. pribudla ďalšia vyživovacia povinnosť. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 7CoP/86/2022-218 zo dňa 14. novembra 2022, ako aj rozsudok Okresného súdu Košice II sp. zn. 19P/65/2021-148 zo dňa 22. februára 2022 zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie.

4. Matka vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že napadnuté rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach a Okresného súdu Košice II považuje za vecne správne a plnom rozsahu sa s nimi stotožňuje. Dovolanie otca považuje za nedôvodné a má za to, že v predmetnom prípade nie je daný ani jeden z ním uvádzaných dovolacích dôvodov a dovolanie smeruje voči rozhodnutiu, voči ktorému dovolanie nie je prípustné. Otec maloletej v podanom dovolaní neuvádza žiadne procesné pochybenia prvostupňového ani odvolacieho súdu, ale polemizuje s ich skutkovými závermi a vytýka súdom nižšej inštancie, že neprihliadli na jeho argumentáciu týkajúcu sa jeho príjmov a zopakoval svoje tvrdenia zo základného

konania, ktoré podľa jeho názoru mali sudy zohľadniť a mali viesť k prijatiu záveru, že jeho príjmová situácia sa zmenila. Otec maloletej neuviedol a nekonkretizoval ani žiadne súdne rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré by mali byť považované za ustálenú súdnu prax a ktoré by mali záver odvolacieho a prvostupňového súdu v tejto otázke spochybňovať.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie otca je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci upravenej v Civilnom mimosporovom poriadku. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu dovolania podaného vo veci výživného medzi rodičmi a deťmi, prípustnosť dovolania otca bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštalácie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

8. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Ako už najvyšší súd konštatoval vo viacerých skorších rozhodnutiach, dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštaláciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (por. napr. sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/92/2012, 8Cdo/67/2017). Tejto mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľa pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu účastníka stojaceho na opačnej procesnej strane. Porušenie princípov spravodlivého procesu totiž spočíva „v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opätovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opätovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa“ (II. ÚS 172/03).

10. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

11. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Podstatnou zmenou oproti právnej úprave účinnnej do 30. júna 2016 je, že zákon už nestanovuje

povinnosť (ani možnosť) dovolacieho súdu ex offio skúmať, či v konaní došlo k procesným vadám tejto povahy. Vzhľadom na viazanosť dovolacím dôvodom sa dovolací súd zameriava výlučne na skúmanie existencie tej vady zmätočnosti, ktorá bola uplatnená v dovolaní. Prítom aj naďalej platí, že pre záver o prípustnosti dovolania z dôvodu zmätočnosti nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej týmto ustanovením; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (por. napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/127/2012, 2Cdo/609/2015, 3Cdo/29/2016, 4Cdo/133/2015, 5Cdo/467/2014, 6Cdo/5/2014, 7Cdo/7/2016, 8Cdo/450/2015).

13. V danom prípade z obsahu dovolania vyplýva (§ 124 CSP), že dovolateľ vytýka vady v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (por. napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15. K námietke dovolateľa, že súd nevykonával potrebné dokazovanie a nedostatočným spôsobom sa vysporiadal s dôkazmi predloženými dovolateľom, poukazuje na skutkové závery súdu, dovolací súd uvádza, že neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP. Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 CSP) a nie účastníkov konania. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonával všetky účastníkom navrhované dôkazy, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f) CSP, lebo týmto postupom súd neznemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Prípustnosť dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je spôsobilé založiť ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, pretože do obsahu práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

16. Dovolací súd uzatvára, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu vecí. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porovnaj ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

17. Dovolateľ formálne vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Aby na základe dovolania podaného podľa tohto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, totiž dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

18. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

19. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

20. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zdefiniuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

21. Podľa § 75 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Podľa § 78 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine, dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery.

22. Dovolateľ namietá nesprávne právne posúdenie veci pri aplikácii ustanovenia § 78 ods. 1 Zákona o rodine súdmi nižších inštancií. Samotným zmyslom a účelom ustanovení § 75 ods. 1 a § 78 ods. 1 je stanovenie kritérií úpravy určovania konkrétneho rozsahu vyživovacej povinnosti. V § 78 zákon ustanovuje osobitný mechanizmus „nápravy“ pre prípady, keď sa zmenia pomery od podmienok daných v čase vydania pôvodného rozhodnutia o rozsahu výživného. K zmene pomerov môže dôjsť na strane oprávneného, povinného alebo na oboch stranách. Dovolací súd poukazuje na svoje skoršie rozhodnutie v konaní pod sp. zn. 4Cdo/196/2017 zo dňa 25. júla 2018: „je potrebné poukázať na to, že otázka určenia primeranej výšky výživného na maloleté dieťa je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výživného postupujú totiž sudy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach (porovnaj 3Cdo/226/2017)“.

23. Dovolateľ v danom prípade v podstate namietá nedostatočné vyhodnotenie jednej z okolností - vznik ďalšej zákonnej vyživovacej povinnosti na jeho strane - významných pre posúdenie odôvodnenosti zmeny posledného rozhodnutia o výživnom. Podľa názoru dovolateľa pribudnutím ďalšej vyživovacej

povinnosti ide o takú zmenu pomerov, ktorá má význam pre novú úpravu výživného a je považovaná za takú skutočnosť, ktorá je objektívnym dôvodom na zníženie výživného.

24. V tejto súvislosti dovolací uvádza, že vo všeobecnosti závery súdov pri posudzovaní určenia konkrétneho rozsahu vyživovacej povinnosti, prípadne jeho zmeny, sú výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu toho-ktorého rozhodnutia. Potom je opodstatnené konštatovanie, že v takýchto prípadoch nie je žiaduce, aby rozhodovacia prax priznala prioritný význam niektorej z okolností, resp. niektorému z kritérií, posudzovaných pri určovaní konkrétnej výšky vyživovacej povinnosti, aby sa nezamedzilo žiadanému výsledku konaní o výživnom voči maloletým, ktorým má byť najlepší záujem dieťaťa. Dovolací súd je tiež názoru, že nie je možné precedenčne zaviazat' súdy ku konkrétnemu spôsobu rozhodovania pri existencii určitej okolnosti (v tomto prípade vzniku novej vyživovacej povinnosti), keďže určenie konkrétnej výšky výživného súdom je vždy výsledkom posúdenia individuálnych skutkových okolností každej prejednávanej veci (vychádzajúc z odôvodnených potrieb maloletých detí, zárobkových možností, schopností a majetkových pomerov oboch rodičov) vo vzájomných súvislostiach. Vďaka tomu potom môže súd prijať celkom jedinečné a konkrétne závery „šité na mieru“ pre ten-ktorý prípad a dosiahnuť tak v súdnom konaní vo veciach starostlivosti o maloletých sledovaný cieľ, t. j. najlepší záujem maloletého dieťaťa. Preto ani nemôže reálne existovať ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu ohľadom spôsobu určenia rozsahu vyživovacej povinnosti, pretože každé jedno rozhodnutie je individuálne pre daný prípad a nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady i keby formálne vykazovali rovnaké skutkové okolnosti. V posudzovanom prípade súdy nižších inštancií náležite aplikovali § 62, § 75 ods. 1 a § 78 ods. 1 Zákona o rodine, pričom rozhodne nezastávali názor, že vôbec netreba prihliadať na skutočnosť, že otcovi (dovolateľovi) vznikla ďalšia vyživovacia povinnosť; na podklade svojich (individuálnych) skutkových zistení dospeli k záveru, podľa ktorého od posledného rozhodnutia o výživnom nedošlo na strane otca k zmene pomerov v rozsahu, ktorý by odôvodňoval zníženie výživného (bod 13. rozsudku dovolacieho súdu).

25. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu v časti, v ktorej namietal vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

26. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v nadväznosti na ustanovenie § 52 CMP a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.